

Undervisningsministeriet
Den 5. november 2004

Høringsresumé:

Lovforslag om ændring af lov om folkeskolen (Mere frit skolevalg inden for og over kommunegrænser)

1. Generelt

Lovforslaget har været sendt til høring hos de myndigheder og organisationer m.v., som fremgår af vedlagte høringsliste. Ved udløbet af høringsfristen den 10. august 2004 var der indkommet 20 svar. Der er med kryds angivet, hvilke myndigheder og organisationer m.v., der har afgivet svar.

Endvidere har lovforslaget været offentliggjort på ministeriets hjemmeside. Dette har medført en kommentar til lovforslaget fra Århus Kommune af 16. august 2004.

Danmarks Evalueringsinstitut, Frie Grundskolers Fællesråd, Rådet for Etniske Minoriteter og Grundskolerådet har ingen bemærkninger til lovforslaget.

Nedenfor følger de væsentligste bemærkninger til lovforslaget og Undervisningsministeriets bemærkninger hertil.

2. De væsentligste bemærkninger til lovforslaget

Amtsrådsforeningen

Foreningen er tilfredse med, at vidtgående specialundervisning ikke er omfattet. Dog ønskes en passus indsat vedrørende befordring, for så vidt angår den vidtgående specialundervisning.

Undervisningsministeriets bemærkning:

Det er ikke relevant at indskrive regler vedrørende den vidtgående specialundervisning, når denne ikke er omfattet af lovforslaget.

Børne- & Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL)

Landsforbundet ser positivt på mere frit skolevalg, men kan være bekymret for, om det vil kunne resultere i rene tosprogede skoler. Det ses som meget positivt, at loven vil følges for så vidt angår integrationsproblematikken.

Børnerådet

Rådet mener ikke, at det er i barnets interesse med frit valg. Rådet er bekymret for pendler-børn, og at ressourcestærke børn vil søge fra skoler, så der bliver skoler med ressource svage børn – oftest tosprogede. Rådet mener, at erfaringer fra Esbjerg viser, at ressourcestærke børn bør gå sammen med ressource svage for at ”hæve” disses niveau.

Rådet er interesseret i, at § 36, stk. 7, 2. pkt., i lovforslaget opretholdes, så elever får lov til at fortsætte i den skole, som de en gang er begyndt i - f.eks. i forbindelse med skilsmisse.

Undervisningsministeriets bemærkninger:

Frit valg bygger på det grundsyn, at forældre vil det bedste for deres børn, og når barnet når en vis alder og modenbed, så rådfører forældrene sig med barnet om skolegangen.

Bestemmelsen vedrørende fortsat skolegang er nu direkte indskrevet i loven. Men bestemmelsen findes allerede i dag, jf. folkeskolelovens § 36, stk. 7, og bekendtgørelse nr. 641 af 28. juli 1993 om skolegang i en anden kommune end bopælskommunen.

Børne- og Kulturchefforeningen – Skoledirektørforeningen

Foreningen synes, at lovforslaget rummer latente risici for, at stærke elever flytter. Desuden ses en fare i, at sociale problembørn vil søges ”eksporteret” til andre kommuner. Desuden peges på samarbejdet dagtilbud/skole, hvor arbejdet kan være forgæves, hvis der vælges en skole i en anden kommune. Foreningen ser problemer i forbindelse med skolebestyrelsesarbejdet. Foreningen er af den opfattelse, at man kan gå i en SFO i en kommune uden samtidig at gå i skolen (skoledelen og SFO-delen kan deles).

Undervisningsministeriets bemærkninger:

Frit valg bygger på, at det er forældrene, der foretager et valg. Naturligvis kan disse blive påvirket af, at en kommune/skole henviser til ”et bedre tilbud” i en nabokommune. Men udgangspunktet er, at forældrene træffer beslutningen – ikke en kommune/skole.

Lovforslaget tager sit udgangspunkt i, at en elev optages i SFO’en på den skole, hvor eleven indskrevet. Det peges også på den (nye) rettighed, at man fortsat kan gå i skolen inkl. SFO’en, hvis man flytter bopæl til en anden kommune. Lovforslaget udelukker dog ikke, at man optages i en anden SFO (eller i et fritidshjem) end på den valgte skole.

Danmarks Skolelederforening

Foreningen bemærker kort, at loven kan få utilsigtede virkninger i områder med mange tosprogede børn.

Danmarks Lærerforening

DLF mener, at der ikke er behov for lovforslaget. Ofte findes i dag mulighed for at blive optaget i en skole inden for eller i særlige tilfælde over kommunegrænsen. Foreningen er bekymret for, at forældre betragter sig som brugere af skolen og ikke i tilstrækkelig grad vil involvere sig i skole/hjem-samarbejdet, herunder skolebestyrelsesarbejdet. Foreningen er endvidere bekymret for, at integrationsarbejdet på skolerne vil lide under, at der kommer frit valg.

DLF finder det meget betænkeligt, at skolelederen på den enkelte skole ikke længere får mulighed for at afvise en elev af pædagogiske grunde, hvis der er ledig plads på skolen efter de rammer, som kommunalbestyrelsen har fastlagt.

Undervisningsministeriets bemærkninger:

Lovforslaget udvider bl.a. det frie valg ved, at elever ikke kan afvises på grundlag af konkrete individuelle vurderinger af den enkelte elevs egnethed, men at afgørelser om optagelse alene sker ud fra objektive kriterier.

Dansk Arbejdsgiverforening

DA støtter lovforslaget, da man ved at give forældrene mulighed for frit at vælge skole opnår, at skolevalget bliver mere aktivt og bygger på de forudsætninger, som forældrene lægger vægt på.

Dansk Center for Undervisningsmiljø

Centeret støtter lovforslaget, da det kan medvirke til at se på kvaliteten af skolens undervisningsmiljø og tillige lade dette være et parameter ved valg af skole.

Dansk Friskoleforening

Foreningen kan i princippet støtte hovedsigtet, da det styrker forældrenes frie valg, men mener, at det kan være problematisk, hvis distriktsskolen er valgt fra til fordel for en fri grundskole, at eleven ved det frie valg mister retten til automatisk optag i distriktsskolen (også fra en fri grundskole).

Foreningen mener, at det er uhensigtsmæssigt, at der ikke ydes fri befordring, hvis man ønsker en anden folkeskole end distriktsskolen. Dette gives, hvis man vælger en fri grundskole.

Foreningen mener, at det kan være hensigtsmæssigt, at der gives mulighed for, at en elev vil kunne benytte en distriktsskoles SFO i stedet for en valgt skoles SFO.

Undervisningsministeriets bemærkninger:

Lovforslaget giver ikke ret til ubetinget optag i den oprindelige distriktsskole, når denne er valgt fra enten til fordel for en anden folkeskole eller til fordel for en fri grundskole. Det vil ikke være rimeligt, at der skal reserveres pladser til disse elever, der efter kortere eller længere ophold i en valgt skole fortryder. Det er kun hensigtsmæssigt at reservere ledige pladser i klasserne til eventuelle tilflyttere til skoledistriktet.

Det er et hovedprincip i folkeskoleloven, at kommunerne kun er forpligtet til yde befordring til distriktsskolen.

Det er intet til hinder for, at et barn "udefra" optages i en skoles SFO, selv om eleven ikke er indskrevet i skolen.

Dansk Industri

DI meddeler kort, at man hilser dette lovforslag om mere frit skolevalg meget velkomment.

De samvirkende invalideorganisationer

Paraplyorganisationen bemærker, at et friere skolevalg kan være med til at udvide mulighederne for, at børn med handicap går i skole i deres lokale miljøer. DSI ser dog problemer med tilgængelighed med gamle skolebygninger, men ofte vil en skole i nabokommunen med tilgængelighed være tættere end den skole, bopælskommunen kan anvise.

DSI finder det vigtigt, at der findes en løsning omkring barnets befordring, hvis barnet søger over kommunegrænsen.

DSI har den (fejlagtige) opfattelse, at befordring og specialpædagogisk støtte efter lovforslaget kan indklages til Klagenævnet for Vidtgående Specialundervisning.

Det Centrale Handicapråd

Rådet ser positivt på et friere skolevalg, der vil komme alle elever, herunder elever med funktionsnedsættelser til gode. Rådet finder det vigtigt med samarbejde mellem de involverede kommuner og forældre. Rådet tror (fejlagtigt), at der er klageadgang til Klagenævnet for Vidtgående Specialundervisning.

Frederiksberg Kommune

Ad økonomi:

Frederiksberg Kommune mener, at der bør ske særskilt betaling, hvis en udefra kommende elev optages i skolekommunens specialklasserække/-ordning. Kommunen har den opfattelse, at hvis bopælskommunen ikke vil betale det ønskede beløb, kan eleven sendes retur til bopælskommunens skolevæsen. Kommunen

er tillige af den opfattelse, at frit valg vil være forbundet med øgede administrationsomkostninger.

Frederiksberg Kommune ønsker, at det af lovforslaget fremgår, at forældre skal godkende, at der fra en fremmed kommune kan indhentes oplysninger om eleven i den afgivende skole/bopælskommunen. Kommunen ser også et problem i den omstændighed, at forældre kan vælges til skolebestyrelsen uden at have bopæl i skolekommunen. Frederiksberg Kommune har særskilte regler om tildeling af timer til klasserne, hvor skolebestyrelsen bestemmer, om der f.eks. skal være to store klasser eller tre små.

Undervisningsministeriets bemærkninger:

Ad økonomi:

Imødekommes ved, at de nærmere regler for mellemkommunal betaling vil tage udgangspunkt i, at betalingen for normalundervisningen svarer til kommunen med de laveste gennemsnitsomkostninger og for specialundervisningen svarende til skolekommunens faktiske omkostninger ved tilbudet.

Øvrigt:

Det kan være relevant, når der kommer en (ukendt) elev fra en anden skole/kommune, at der gives den nye skolekommune mulighed for at indhente oplysninger. Men det vil være i strid med forvaltningsloven og dennes principper at "påtvinge" forældrene at skulle give en sådan tilladelse.

Institut for Menneskerettigheder

Det er instituttets opfattelse, at der følger af art. 12 i Børnekonventionen, at der, før der træffes afgørelse om optagelse af et barn i en anden skole end distriktsskolen, skal foreligge oplysninger om barnets stillingtagen til spørgsmålet om, hvilken skole barnet skal optages på, således at disse oplysninger kan indgå i kommunens overvejelser om udfaldet af sagen.

Undervisningsministeriets bemærkninger:

Efter folkeskoleloven er det forældrene eller den, der faktisk sørger for barnet, der indmelder barnet i skolen. Det vil være helt naturligt, at barnet har været inddraget i beslutningen, og en skole må kunne tage det som en given ting, at det er en fælles beslutning i familien, hvis der ønskes et skoleskift m.v. I øvrigt skal det understreges, at det frie skolevalg er en ret, og at afgørelsen af, om optagelse skal ske, alene træffes ud fra objektive kriterier.

KL

Ad økonomi:

Almindelig undervisning:

KL er af den opfattelse, at tilbagefaldsreglen skal være den, som anvendes i dag: Gennemsnitsudgift pr. elev i bopælskommunen, dog aldrig højere end skolekommunens gennemsnitlige udgift.

Specialundervisning:

Tilbagefaldsreglen skal være den faktiske udgift for eleven.

KL mener, at bopælskommunen skal have beslutningskompetencen i forbindelse med henvisning til et specialklassetilbud i henhold til § 20, stk. 1.

I øvrigt:

KL går ind for frit skolevalg og finder det positivt, at kommunerne stadig får mulighed for at kapacitetsstyre klasseskiftet. Foreningen finder det uheldigt, at skolens leder får frataget kompetencen

til at foretage en pædagogisk vurdering af eleven med henblik på optagelse. Det findes meget relevant, at der nedsættes en gruppe, der skal se på lovens virkninger (frygt for ghettoskoler).

Undervisningsministeriets bemærkninger:

Ad økonomi:

Se bemærkninger til Frederiksberg Kommune.

I øvrigt:

For så vidt angår skolelederens kompetence, se bemærkninger til Danmarks Lærerforening.

Københavns Kommune

Ad økonomi:

Københavns Kommune er af den opfattelse, at elever vil søge kommuner, der har et højere serviceniveau inden for folkeskolen, hvilket vil medføre, at frit valg vil blive udgiftsdrivende generelt set.

Kommunen tager forbehold for så vidt angår de i bemærkningerne foreslåede tilbagefaldsmodeller med betaling svarende til friskoletaksten.

I øvrigt:

Københavns Kommune ser med bekymring, at lovforslaget vil kunne give yderligere social og etnisk opdeling af børn i kommunen. Kommunen ønsker, at lovforslaget oplister et kriterium om fordeling af tosprogede elever i kommunens skoler.

Undervisningsministeriets bemærkninger:

Ad økonomi:

Se bemærkninger til Frederiksberg Kommune.

I øvrigt:

Det, som Københavns Kommune anfører om tosprogede elever, falder uden for dette lovforslags rammer. Det bør i stedet ses i sammenhæng med reglerne om modtagelsesklasser m.v., der - som det fremgår - ikke er genstand for dette lovforslag. Det bemærkes, at lovens samlede virkninger vil blive fulgt løbende med særligt fokus på sammenhængen mellem frit valg og kommunernes integrationsarbejde samt indsatsen mod ghettodannelse, og at loven vil blive revideret senest i folketingsåret 2007-08.

Skole og Samfund

Skole og Samfund er positiv over for frit skolevalg. Foreningen mener dog, at der bør være en ”kattedøm” så en skoleinspektør kan afvise en elev, hvis tungtvejende grunde taler herfor. Det foreslås, at en sådan sag i givet fald ville skulle forelægges for skolens bestyrelse til endelig afgørelse.

Undervisningsministeriets bemærkninger:

Skolelederens kompetence: Se bemærkninger til Danmarks Lærerforening. Det er ikke hensigtsmæssigt, at en skolebestyrelse får kompetence til at afgøre konkrete sager angående elever. Denne kompetence ligger hos skolens leder med klageadgang til kommunalbestyrelsen.

Uopfordret høringssvar fra Århus Kommune

Århus Kommune foreslår, at det frie valg kun får gyldighed ved indskrivningen til børnehaveklassen og 1. klasse. Ellers kan det befrygtes, at forældrene lader børn rykke rundt på skoler, når der opstår utilfredshed af den ene eller anden art. Problemer vil ikke blive søgt løst, forældrene vil blot vælge en ny skole. Dette vil

kunne give negative konsekvenser i forhold til kommunens arbejde med de udsatte børn og unge, idet det målrettede arbejde med at fastholde udsatte børn i en normalklasse vil blive forringet betydeligt.

Kommunen foreslår, at skolelederens kompetence til at pædagogisk vurdere en elev indsættes på ny, idet der stadig vil kunne klages til kommunalbestyrelsen over skolelederens afgørelse.

Undervisningsministeriets bemærkninger:

Se bemærkninger til Danmarks Lærerforening.

Uddannelsesstyrelsen

Høringsliste over lovforslag om mere frit skolevalg

Amtsrådsforeningen, X

Forbundet for Pædagoger og Klubfolk (BUPL), X

Børnerådet, X

Børne- og Kulturchefforeningen, X

Danmarks Evalueringsinstitut, X

Danmarks Skolelederforening, X

Danmarks Lærerforening, X

Dansk Arbejdsgiverforening, X

Dansk Center for Undervisningsmiljø, X

Dansk Flygtningehjælp,

Dansk Friskoleforening, X
Dansk Industri, X
Danske Skoleelever
De Samvirkende Invalideorganisationer, X
Det Centrale Handicapråd, X
Dokumentations- og Rådgivningscentret om Racediskrimination,

Frederiksberg Kommune, X
Frie Grundskolers Fællesråd, X
Frie Grundskolers Lærerforening,

Grundskolerådet, X

Institut for Menneskerettigheder, X

KL, X
Københavns Kommune, X

Landsforbundet af Voksen- og Ungdomsundervisere,
Landsforeningen af Ungdomsskoleledere,
Landsforeningen for Opholdssteder og Skole- og behandlingstilbud,
Landsorganisationen i Danmark,

Rådet for Etniske Minoriteter, X

Skole- og Samfund, X

Ungdomsringen,
Ungdomsskolernes Udviklingscenter.